

V petek, dne 9. novembra, je bila pogodba z Avstrijo v narodni skupščini končno veljavno sprejeta in sicer soglasno. Tudi nemški in srbski kmetijski poslanci so glasovali za sprejem pogodbe.

Tako imamo napram Avstriji spet

urejene prijateljske trgovinske razmere.

Prihodnjič bom opisal nekatere po drobnosti te pogodbe, katere posebej zanimajo naše kraje in naše kmetско prebivalstvo.

— — —

Zasedanje mariborske oblasne skupščine.

POROČILO G. VELIKEGA ŽUPANA.

V ponedeljek, 5. novembra, je otvoril veliki župan dr. Fran Schaubach 11. redno zasedanje mariborske oblasne skupščine. Ob tej priliki je postal g. veliki župan obširno in izčrpno poročilo o stanju uprave v marib. oblasti. Uprava prehaja v roke napreda, ki jo izvaja po svojih oblastnih poslancih. S prenosom poslov od državne na oblastno samoupravo se je državna uprava občutno razbremenila v zdravstvenem, kmetijskem in politično upravnem oziru.

KAJ JE POROČAL G. PREDSEDNIK DR. LESKOVAR?

Temeljitemu poročilu g. velikega župana, katerega nismo mogli objaviti v celoti, so sledile objasnitve ter razvajanja g. predsednika obl. skupščine dr. Leskovarja.

Izdatki za vzdrževanje starih cest.

Na podlagi uredbe o organizaciji cestnovzdrževalne uprave prevzame oblastni odbor s 1. januarjem 1929 eno četrtino vseh dosedanjih okrajnih cest v svojo upravo. V svrhu nadzorstva se je pri oblastnem gradbenem oddelku otvoril praktični in teoretični tečaj za cestne nadzornike. Izdalo se je v letu 1928: za bivše državne ceste v Slovenski Krajini Din 200.000; za komitatske ceste v Slov. Krajini Din 600.000; za bivšo državno cesto Čakovec—Letinjski most v Medjimurju Din 50.000; za okrajne ceste v Medjimurju Din 300.000; za bivšo Podravske ceste Din 150.000; za deželne ceste v Mežiški dolini Din 100.000. — Tudi se je letos razdelil med okraje državni prispevek iz proračuna za leto 1928—1929 v skupnem iznosu Din 1.729.600. Razen tega so se dovolile sledeče podpore: za most čez Boljsko v celjskem okraju 10.000 Din; za most v Gornjemgradu in Radmirju Din 50.000; za popravilo ceste Konjice—Oplotnica Din 40.000; za obrežni zid ob Žičnici pri Špitaliču Din 1.000; za mostove na Radeljski cesti okraj Marenberg Din 15.000; za cesto Boreci—Veržej in za most v Pristavi Din 40.000; za most čez Dravo v Ptujju Din 90.000; za most v Pečkah in za cesto Košnjica—Pekel Din 15.000; za velunsko cesto v šoštanjanskem okraju Din 5000; za most čez savinjsko strugo v Polzeli, za popravilo na cesti Marija Reka Din 20.000. — Kot podporo za odpravo vremenskih poškodb na nekaterih važnih občinskih cestah se je v letih 1927 in 1928 izplačala svota Din 150.000.

Koliko je izdal oblastni odbor za nove ceste in preložitve?

Za nove cestne zgradbe in preložitve je izdal oblastni odbor te-le svote: za cesto Št. Jurij—Marija Dobje Din 100.000; za most čez Savinjo v Grižah Din 90.000; za cesto Ramožanci—Turnišče Din 400.000; za cesto Lomanovo—Ščavnica—Sv. Rupert Din 400.000; za cesto Lesična—Zevorje—Sv. Urban Din 500.000; za cesto Luče—Solčava Din 300.000; za cesto Savci—Rucman Din 40.000; za most čez Dravo v Dravogradu Din 400.000; za cesto Jurjevci—Stogovci Din 100.000; za cesto Stoprce—Čermožiše 12.000 Din; za cesto Hrastovci—Sv. Rupert—Zamarkova D 23.000; za cesto Belo—Zibika Din 270.000; za cesto Polzela—Št. Ilj pri Velenju Din 150.000; za cesto Št. Ilj—Velka Din 200.000.

Oblastni gradbeni urad je napravil veliko novih načrtov za ceste, ki se bodo vsi izpeljali in se bo pričelo z delom prihodnje leto.

Zelo važna je tudi poprava mosta preko Drave v Dravogradu in mosta čez Savinjo v Grižah pri Celju.

Oblastni odbor je reguliral reke in potoke.

Že v letu 1927 so se pričela regulacijska dela na Mislinji, Meži, Hudinji, Muri, Dravi ter Lendavi in njenih pritokih; leta 1928 pa še na Pesnici, Židnici in Trnavi v Medjimurju.

Za vodne zgradbe so se trošili sledeči zneski: za delno regulacijo Mure od Dokležovja do Spodnje Mote Din 500.000; za delno regulacijo Drave pri Muretincih—Zabovcih in Vurberku Din 200.000; za delno regulacijo Meže v Farni vasi pri Prevaljah Din 80.000; za regulacijo Mislinje od Sv. Jederti do Št. Janža Din 700.000; za regulacijo Hudinje od Škofje vasi do izliva v Voglajno Din 300.000; za regulacijo Pesnice od Moškanje do Mezgovcev Din 200.000; za regulacijo Žičnice od Žič do Špitaliča 100.000 Din; za regulacijo Lendave, Libine—Črni kotel Din 160.000. Regulacija Trnave v Medjimurju se prične s 5. novembrom.

Ker je naknadni kredit za delno regulacijo Mure izčrpan, je oblastni odbor sklenil, da za nadaljevanje nujno potrebnih del na Muri najame posojilo od Din 1.000.000 in to na podlagi zagotovila g. finančnega ministra, da bo v državni proračun za leto 1929—30 unesel 1 in pol milijona Din za regulacijo Mure, iz katerih sredstev se bo potem to posojilo vrnilo.

Zelo važna je postala tudi regulacija Savinje s pritoki s širšim in ož-

jim gradbenim programom. Razven tega obstojajo za vodne zgradbe še drugi že izdelani načrti.

Prispevki za izboljšanja na posestvih in za vodovode.

Oblastni odbor je v letu 1927—1928 prispeval za namakanje in osušitev travnikov v Slivnici pri Mariboru 40 tisoč Din. Izvršila so se tudi razna melioracijska dela v Slov. Krajini. Vodni zadrugi v Dolnji Lendavi je izplačal oblastni odbor za razna dela 240.000 Din. V večjem obsegu se bodo mogle vršiti melioracije po izvršeni regulaciji Pesnice, Trnave, Ščavnice, Glabelke in Dravinje. Tudi se je v letu 1928 osušilo večje število plazov, za kar se je izdalo 60.000 Din.

Za vodovode se je izdalo v l. 1927—1928: za zgradbo novega vodovoda v Hočah 30.000 Din; za zgradbo novega vodovoda v Št. Petru pod Sv. gorami 50.000 Din; za izmenjavo cevi pri vodovodu v Ljubnem Din 20.000; za zgradbo vodovoda v Zavodni pri Celju 25.000 Din; za popravilo vodovoda v Razborju pri Slovenjgradcu 2000 Din; v Ribnici na Pohorju D 15.000, v Zavodni pri Šoštanju Din 5000. Razen tega čakajo izvršitve še razni že izdelani načrti za nove vodovode.

Skrb oblastnega odbora za povzdigo kmetijstva in kmetijsko-nadaljevalno šolstvo.

Na povzdigi poljedelstva se je delalo s tem, da se je napravilo čez 100 poizkusov z novimi vrstami pšenice in umetnimi gnojili; da je oblastni odbor podprl poljedelsko razstavo v Čakovcu z zneskom 10.000 Din; da je bilo dosedaj podeljenih 15 podpor v višini 50% nabavne cene trrierjev raznim prošnjikom; da so se financirale nekatere melioracije za pospeševanje travništva itd. Tudi na povzdigi živinoreje se je delalo. Oblastni odbor je prispeval za najvažnejše pospeševalne ukrepe že pred 1. aprilom približno 300.000 Din.

Govedoreja številčno in kakovostno polagoma napreduje. Nadaljevalo se je z licenciranjem bikov. Ob priliki licenciranja so predavali strokovnjaki oblastnega odbora. Tudi podpira oblastni odbor rejska središča, ki imajo namen vzrejati prvovrstne bike. Vsako tretje leto se vrši premiranje govedi po okrajih, vsako drugo leto pa po rejskih središčih. Za vsa ta premovanja je prispeval oblastni odbor 132.000 Din.

V vzhodnem delu oblasti je zelo razširjena svinjereja, ki tudi prav razveseljuje napreduje. Tudi tukaj se opira delo na rejska središča. V Slovenski Krajini, Medjimurju in v Priekiji je konjereja zelo važna panoga narodnega gospodarstva. Konjerejsko društvo za mariborsko oblast je s sodelovanjem oblastnih strokovnjakov ter prispevkom 45.000 D priredilo konjska premovanja v nekaterih okrajih. Sploh dela oblastni odbor na pospeševanju perutninarstva, ovčjereje, čebelarstva, ribarstva, zajčjereje, svilogojstva in mlekarstva.

va. Najvažnejša pa je brezdvomno akcija za ureditev gnojišč in gnojnih jam. Dosedaj je dogotovljenih 24 gnojišč, v delu je še okrog 40 gnojišč. Posebno veliko zanimanje za ta dela je v ljutomerskem in ormoškem okraju. Ravnotako se posveča velika pažnja razvoju vinogradništva in sadjarstva (sadjarški, viničarski, kletarski tečaji itd.). — Z veliko vne-
mo se je izvedla tudi organizacija potovalnih gospodinjskih tečajev, ki jih je bilo dosedaj šest in ki se jih je udeležilo skupno 113 kmečkih deklet.

S 1. julijem se je osnoval oddelek za kmetijsko nadaljevalno šolstvo z namenom, da se poenoti in pospeši delo za kmetijsko nadaljevalne šole. Oblastni odbor je priredil uvodna tečaja za učitelje in učiteljice, ki naj seznanita učiteljstvo z duhom in delom na kmetijsko nadaljevalnih šolah. Tečaj za učitelje je trajal tri tedne; sprejetih je bilo 31 učiteljev. Tečaj za učiteljice pa je trajal štiri tedne, sprejetih je bilo 26 učiteljic. Ob koncu tečaja so delale učiteljice pred ko misijo teoretičen izpit iz gospodinjstva, mlekarstva in živiloznanstva in praktičen izpit iz kuhanja in šivanja. — Tudi je izvedel oddelek vse potrebne priprave za enotno organizacijo nadaljevalnih šol. Izdelal se je enoten pravilnik za kmetijsko nadaljevalne šole ter gospodinjsko nadaljevalne šole in predpisal tozadevne učne pripomočke. Kmetijska nadaljevalna šola, ki je temelj vsem prizadevanjem za povzdigo kmetijstva, bo gotovo dosegla svoj namen, kakor je zamišljena po pravilniku in proračunu Din 434.580. Po proračunu je za prihodnje leto predvidenih 35 šol. Razen tega so predvideni za učiteljstvo trije tečaji, eden uveden in dva strokovna. Gospodinjsko nadaljevalnih šol pa bo predvidoma v letu 1929 okoli 20. Z uspešnim razvojem nadaljevalnega šolstva pojde vzporedno dvig izobrazbe ter blagostanja našega kmetijskega stanu.

Skrb oblastnega zbora za bolnice in hiralnice.

Zelo veliko je storil oblastni odbor za popravilo ter opremo bolnic in hiralnic v oblasti. Nekateri bolnice so se prezidale, opremile z novimi aparati, dobile nove povečane oddelke in istotako je tudi s hiralnicami. Mirno se lahko trdi, da so se zdravstvene razmere v mariborski oblasti znatno zboljšale, odkar je vzel oblastni odbor zdravstveno upravo v svoje roke.

Po izborni sestavljenem poročilu g. predsednika dr. Leskovarja je prešla oblastna skupščina na obravnavo oblastnega proračuna za leto 1929. O proračunu bo poročal »Slovenski Gospodar« v prihodnji številki.

Iz ravnomer v izvlečkih povedane-
ga je razvidno, koliko koristnega je storil mariborski oblastni odbor pred vsem za vsestranski dobrobit našega dobrega, pomoči ter podpora potreb-
nega podeželskega naroda.

(II. del prihodnjici.)

RAZGOVORI

»Kaj je novega?« so vprašali sosedje našega znanca, ki je bil pretekli teden v Mariboru. V Mariboru pa se vedno kaj izve. In gospodar jim je razlagal:

»Ko sem bil v Mariboru, me je moj prijatelj poslanec povabil, da sem šel malo v oblastno skupščino, ki je ravno zborovala. Tam sem s malo ogle-
dal celo reč. Naših poslancev je v tej skupščini toliko, da se drugi kar izgubijo poleg njih. Čisto v zadnji vrsti so sedeli trije socialisti, tam za zidom pa radičevci in demokrati. Pa so vsi bolj krotki! Če pa kateri začne kaj rogoviliti, pa ga naši prav kmalu ukrotijo.«

»O čem pa so se razgovarjali«, je vprašal župan.

»Govorili so o novih davkih, ki jih oblastna skupščina nalaga.«

»Nove davke?« je vprašal sosed. Oblastna skupščina je res sprejela nekaj novih davkov. Kdor samo to sliši, da so novi davki, ne sliši pa tudi, kakšni so ti novi davki, potem bi res zabavljajal zoper delo oblastne skupščine, ki nove davke nalaga!«

»Kakšne davke je pa naložila?« je ponovno vprašal župan. In gospodar je razjasnil:

»Davki na ponočevanje in veselice, ples, na lov in lovske karte, davki na visoke plače, na veliko industrijo, na inozemske nastavljenice, ki domačim kruh proč jemljejo, davki na špirit, pivo in alkohol sploh — to so oblastni davki. Vse te davke plačuje ali tak, ki jih lahko, ali pa tak, ki jih sam hoče. Nikogar se ne sili plesati ali loviti, ali piti, ali ponočevati. Če pa ima dosti denarja za ono, potem naj ga ima še nekaj za dobro stvar, za delo v naši oblasti!«

»Ja, pa davek na vino so naložili, to pa nas zelo udari«, je ugovarjal sosed, ki je imel vinograd. In gospodar mu je odgovoril:

»Res je ta davek 50 para od 1 litra vina sprejet. Tudi to je res, da so gostilničarji rekli, da bodo vino te-
koj podražili v gostilnah. Ali veste, kako je?« — »Tani, ko je oblastna skupščina naložila na vino davka 17 par?« Gostilničarji, ne vsi, ali v večini, pa so vino podražili za en celi dinar! Če je sedaj oblastna skupščina sklenila, da bo pobirala 50 par od litra, se bo le »napitnina« gostilničarju znižala, katero si je do zdaj »pobiral« od 17 par

na 1 dinar. Ako bodo letos zaradi tega 50 par kaj zvišali cene, potem so storili krivico svojim gostom. No, če pa so gostje zadovoljni, da več plačajo pa tudi mi nimamo nič proti tem, če je vino še malo dražje.«

»Jaz pa še vendar mislim, da to ni bilo prav! Vinogradniki že itak težko prodamo vino, zdaj pa se ga nam še obdači. Pa vse gre na vino: občina, oblast in država!«

»Ti imaš prav! Nekega reda bi pa v tem oziru res bilo treba. Določiti bi bilo treba, koliko smejo občine naložiti davka na vino in koliko oblast, oziroma država. Zdaj pa je v vsaki vasi že skoro drugačen vinski davek. Tudi v tem oziru je oblastna skupščina sklepala in to na pobudo naših poslancev. Ta stvar se bo uredila. A v splošnem pa ti povem, dragi sosed vinogradnik, da si ti samo deloma prizadet pri tem davku. Danes se ne pije samo štajerskega vina po naš oblasti. Velike množine dalmatincev in banačana je tu. Da bi tega posebe obdačili, ne gre, država ne dovoli, da bi že med oblastmi bile carinske meje. Prav pa je, da se uživanje tega vna obdači. To pa je samo na ta način mogoče. Če bi oblastna skupščina ne sprejela tega davka, potem bi morala katerega drugega, ki bi nas kmalu še bolj udaril: recimo zemljiški davek ali kaj drugega.«

»No, potem je pa že bolje, če Franček-pijanček plačuje ta davek«, se je vtaknil vmes šaljivec, ki ga bo pa tudi sam plačeval, ker ga rad cukne.

»Kako pa so kaj drugi govorili o tem davku?« je vprašal župan.

»Naši poslanci iz vinorodnih krajev so storili to, da ta davek ni višji. V ljubljanski oblasti znaša 1 dinar od litra, v zagrebški, kjer vladajo »seljaci«-radičevci, pa 78 par od litra. Drugo, kar so naši poslanci dosegli, je pa to, da se je od tega dohodka določil 1 milijon dinarjev za obnovo naših vinogradov, za katere bo oblast oddajala poceni sadike kot tudi brez obresti posodila denar za regulanje. Vinogradniki bodo imeli od tega davka daleko večji hasek, kakor pa škodo. Ko sem pozneje govoril z nekaterimi radičevskimi poslanci, zakaj so glasovali proti, ko je vendar ves proračun tak, da kmetu prinaša same koristi, pa so odgovorili:

»Istina, znaš, brate, vaša je stran-
ta prava seljačka stranka, ali mi moramo glasiti protiv toga, znaš, jer komanda je komanda!«

POLITIKA

V NAŠI DRŽAVI

Parlament dela — brez opozicije! Narodna skupščina zopet zboruje. Radičevci niso prišli. Delo gre kljub temu dalje, prav za prav še bolj glad-
ko, kakor če bi bili oni doli in če bi zopet delali ovire kakor preje. Nekaj pa se je opoziciji zgodilo, česar ni niti od daleč pričakovala. Predsed-

nik skupščine Ilja Mihajlovič je odločil, da dobijo le oni poslanci odškodnino, ki so res pri skupščinskem delu.

Savčičevo delo. Savčič še vedno po-
sreduje, da bi na katerikoli način došlo do sporazuma. Politične stranke radičevcev in pribečevcev se sicer izjavile, da Savčič ni z njimi v zvezi, vendar so se zadnji čas pokazale zelo vidne zveze. Sedanja vlad-
na zveza je dala Savčiču odgovor, ki edini je bil mogoč.